

2. Η ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΜΥΘΙΚΟΥ ΣΥΜΠΛΗΝΤΟΥ

[] ΕΝΟΤΗΤΑ όλων των στοιχείων που συνθέτουν το μυθικό Σύμπαν αποτελεί ένα από τα διακριτικά γνωρίσματα της σολωμικής κοσμολογίας και ανθρωπολογίας. Μέσα στο έργο του Σολωμού, η ενότητα αυτή παίρνει πολλαπλές εκφράσεις, που αντιστοιχούν σε μια μεγάλη ποικιλία θεμάτων και εκφραστικών μοτίβων. Τα θέματα αυτά θα μπορούσαν να αναχθούν, από την άποψη της βασικής ιδέας που πραγματώνουν, σε τρεις γενικές κατηγορίες:

1. Θέματα που εκφράζουν ρητά μια μορφή επικοινωνίας, σύνδεσης ή ενότητας ανάμεσα στα φυσικά στοιχεία (χαρακτηριστική η χρήση του ρήματος «δένω»: «γλυκά 'δεσε τη θάλασσα και την ερμιά του βράχου»), σύνδεσης συμβολικής, όπως το καθρέφτισμα πολλών στοιχείων στη γαλήνια επιφάνεια της λίμνης ή της θάλασσας, ή σύνδεσης πραγματικής, όπως ο ύπνος της μέλισσας μέσα στον άγριο κρίνο. Στην ώριμη περίοδο (1833 κ.ε.) η σύνδεση αυτή εκδηλώνεται μέσ' από μια ισχυρή αμφίσημη ροπή «συμπάθειας», που αφενός συνιστά ανεξάντλητη πηγή ευδαιμονίας, αφετέρου αντιμάχεται την ηθική ελευθερία του ήρωα («μόλις είν' έτσι δυνατός ο Έρωτας κι ο Χάρος»).

2. Θέματα όπου η ενότητα ανθρώπου-φύσης-θείου εμφανίζεται ως έκφραση μιας βαθύτερης ποιοτικής συγγένειας ανάμεσά τους, πάνω στη βάση των κοινών κατηγοριών του κάλλους και του αγαθού, που η αναγκαστική τους συνάρτηση (κάλλος = αγαθό) αποτελεί ένα από τα διακριτικά γνωρίσματα του ελληνικού ανθρωπισμού.

Μέσα σ' αυτή τη θεματική ενότητα έχουν αναπτυχθεί στερεότυπα μεταφορικά σχήματα, λόγιας προέλευσης, όπως αυτά που βασίζονται στην ταυτότητα κάλλος = αγαθό = φῶς (φεγγαροντυμένες μορφές) ή σχήματα δημοτικής έμπνευσης (όπως «να το πατήσει παρακαλεί», «στην κεφαλή σου κρέμεται ο ήλιος μαγεμένος», «οι αγγέλοι την εγύρευαν ν' ακούσουν τη μιλά της»), που δηλώνουν υπερθετική έκφραση τιμής από τη φύση ή το θείο σε ιδανικές ανθρώπινες μορφές.

3. Θέματα που εκφράζουν τη μυστηριακή διάσταση της φύσης (συχνά μέσα από χαρακτηριστικές εκφράσεις όπως «μυστήριο», «μυστικό», «απόκρυφο», «θαύματα», «μάγια») και εισάγουν το θαύμα ως οικεία και καθημερινή εμπειρία.

Το περιεχόμενο του θαύματος είναι η θεϊκή παρουσία μέσα στη φύση, η Θεία Επιφάνεια, που «εγκοσμιώνει» τις μεταφυσικές αξίες και εμφανίζει ένα ενιαίο μυθικό σύμπαν, όπου δεν ισχύει διάκριση φυσικού και μεταφυσικού. Ο κόσμος αυτός συγκεντρώνει όλες τις αξίες και γίνεται το πεδίο ολοκλήρωσης του ανθρώπου.

Έτσι απορρίπτονται έμμεσα τα δυϊστικά μοντέλα και αποκαθίσταται η ιδέα της ενότητας του Σύμπαντος, που αντιπροσωπεύει ένα διακριτικό γνώρισμα της ελληνικής παράδοσης («Ἐν τὸ Πᾶν»).

2.1. ΣΥΜΠΑΘΕΙΑ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ, ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΚΟΣΜΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

2.1.1. ΓΥΜΝΑΣΜΑ (1818-22)

*Κάθε ρεΐθρο ερωτεμένο
κάθε αύρα καθαρή
κάθε δέντρο εμπνυχωμένο
με το φλίφλισμα ομιλεί.*

(ΑΕ 89 Α 20-23)

2.1.2. ΛΑΜΠΡΟΣ (1824-26)

*Στέκει στο παραθύρι ώς για να πάρει
δροσιά στα σωθικά τα μαραμένα
είναι νύχτα γλυκιά και το φεγγάρι
δεν βγαίνει να σκεπάσει άστρο κανένα.
Περίσσια, μύρια, σ' όλη τους τη χάρη,
λάμπουν άλλα μονάχα, άλλα δεμένα
και τ' άστρα τ' ουρανού και τη γαλήνη
το πέλαο καθαρόστρωτο αναδίνει.*

(ΑΕ 20 Α1-8, 17 Α28-35)

2.1.3. ΦΑΡΜΑΚΩΜΕΝΗ ΣΤΟΝ ΑΔΗ (1833)

*Σαν τ' αυλάκι στην πεδιάδα την ανθούσα πάει κρυφά
λίγη παίρνοντας μωσκάδα, πολλή αφήνοντας δροσιά.*

(ΑΕ 386 Β27-28, 386 Α25-26)

2.1.4. ΤΟ ΣΑΤΙΡΙΚΟ ΤΟΥ 1833 (Η ΤΡΙΧΑ)

*Ωσάν τ' αυλάκι το γλυκό εις ανθηρή πεδιάδα
που τρέχει αφήνοντας δροσιά και παίρνοντας μωσκάδα.*

(ΑΕ 331 Β13-15)

[και το ποταμάκι κι αυτό ακόμη το φτωχούλι]

*που τρέχει ατάραχτο κι αυτό στην ανθηρή πεδιάδα
αφήνοντας γλυκιά δροσιά, και παίρνοντας μωσκάδα.*

*Που τρέχει σιγανά κι αυτό στην ανθηρή πεδιάδα
και τρέχει αφήνοντας δροσιά και παίρνοντας μωσκάδα*

*Που κρυφασέρνεται κι αυτό στην ανθηρή πεδιάδα
κι αφήνοντας πολλή δροσιά και παίρνοντας μωσκάδα.*

(ΑΕ 336 Β19-25)

*Κι έπειτα κάποια είν' απ' αυτά σαν τον νερού γαλήνη
που ανθρώπους, δένδρα και νερά στον κόρφο του αναδίνει*

(ΑΕ 349 Α5-6, 339 Β23-24)

*[Κι έπειτα κάποια είν' απ' αυτά]
που ανθρώπους, δέντρα και νερά στο κόρφο του αναδίνει
και το λαμπρό τον ουρανό και το γλυκόν αέρα*

(ΑΕ 347 Α6-7)

2.1.5. Ο ΚΡΗΤΙΚΟΣ (1833-1834)

*Κι εσκήρτησε το πέλαγο σαν το χοχλιό που βράζει
και ξάφνου εγίνηκε παντού όλο ησυχία και πάστρα
σαν περιβόλι ευώδησε κι εδέχτηκε όλα τ' άστρα.*

(AE 365 A31-33)

*Σαν περιβόλι ευώδησε η νύχτα μ' όλα τ' άστρα
σαν περιβόλι ευώδησε κι εδέχτηκε όλα τ' άστρα*

(AE 363 B5-6, 355 A23-24)

*Εκοίταξε τ' αστέρια κι εκείνα αναγαλλιάσαν
και την αχτινοβόλησαν και δεν την εσκεπάσαν·
κι αυτή στο γέλιο του ουρανού με γέλιο ανταπεκρίθη
και φλογισμένα και της έτρεμαν τα στήθη
και το χυτό τς ανάστημα ολόρθη αντισηκώνει
από το πέλαο που πατεί χωρίς να το σουφρώνει
και σήκωνε τα χέρια της π' αστράφτανε σαν κρίνοι
δείχνοντας πάσαν ομορφιά και πάσαν καλοσύνη.
Τότε από φως μεσημερνό ο αέρας πλημμυρίζει
κι η φύσις ήτανε ναός που ολούθε λαμπυρίζει.*

(AE 372 B14-23)

*Σύγκαιρα εκείνη στ' ουρανού τον έρωτα απεκρίθη
μ' έρωτα και ταπ<είνωση που τς έτρεμαν τα στήθη>
Εκοίταξε τ' αστέρια κι εκείνα αναγαλλιάζαν
και την αχτινοβόλησαν και δεν την εσκεπάσαν.
Η ωραία παρθένα στ' ουρανού τον έρωτα απεκρίθη
μ' έρωτα που της έκανε να τρέμουν<ε> τα στήθη
κι από το πέλαο που πατεί χωρίς να το σουφρώνει
κυπαρισσένιο ανάστημα με χάρη αντισηκώνει
και τόριχνε τα χέρια που αστράφτανε σαν κρίνοι
κι ανάβρυνε καθ' ομορφιά και κάθε καλοσύνη.*

(AE 373 B1-10^α)

Δεν είναι κορασιάς φωνή στα δάση που φουντώνουν
και βγαίνει τ' άστρο του βραδιού και τα νερά θολώνουν
και τον κρυφό της έρωτα της φύσης τραγουδάει
του δέντρου και του λουλουδιού που ανοίγει και λυγίζει.

(ΑΕ 379 Α27-30)

Και την κοιτάει κι έκλαια και στον ήλιο να λάμπει
και μου γελούσαν πέλαγα και τα βουνά κι οι κάμποι
κι εξάπλωνα τα χέρια μου και τς έλεα μονοτάρι
η μαύρη πέτρα σου καλή και το ξερό χορτάρι.

(ΑΕ 360 Α18-21)

Ωσάν το ρεύμα το γλυκό οπ' έξαφνα αναβρύζει
από τα βάθη του βουνού, κι ο ήλιος το στολίζει

σαν το νερό που το θωρεί το μάτι ν' αναβρύζει
ξάφνου οχ τα βάθη τ' ουρανού, κι ο ήλιος το στολίζει

(ΑΕ 370 Α14-17)

Αλλά το δεινό πλέξιμο γλυκά μου αργοπορούσε
ένας ηχός γλυκύτατος οπού με προβοδούσε.

.....

ηχός που μου 'τανε κοντά κι έλεα πως βγαίνει πέρα
και σαν τους μόσκους του Μαγιού γιομίζει τον αέρα,
και μ' άδραχνε όλη την ψυχή και νά 'μπει δεν εμπόρει
η θάλασσα, ο ουρανός, η ακρογιαλιά κι η κόρη,
[την] άδραχνε και μ' έκανε συχνά ν' αναζητήσω
τη σάρκα μου να χωριστώ για να τον ακλουθήσω.
Έπαψε κι έμειν' άδεια η φύσις κι η ψυχή μου
που εστέναξε κι εγέμισε ευθύς ωχ τη χρυσή μου.

(ΑΕ 375 Α4-5/26-33)

Μόλις είν' έτσι δυνατός ο Έρωτας κι ο Χάρος.
Μ' άδραχνεν όλη την ψυχή και νά 'μπει δεν ημπόρει

ο ουρανός κι η θάλασσα κι η ακρογιαλιά κι η κόρη.
Και μ' έκανε ν' αναζητώ ευθύς να ξεψυχήσω.

(ΑΕ 380 Α6-9)

αχός οπού με κάνει
ουρανό, θάλασσα, γιαλό και κόρη ν' αστοχήσω
και να πεθάνω εζήτησα, για να τον ακλουθήσω

(ΑΕ 371 Β16-18)

ηχός που - - - την ψυχή και νά 'μπει δεν ημπόρει
η θάλασσα κι ο ουρανός κι η ακρογιαλιά κι η κόρη
και μ' άδραχνε όλη την ψυχή, πόφθασε να ζητήσει
να μου χωρίσει το κορμί για να τον ακλουθήσει.

(ΑΕ 368 Β37-40)

2.1.6. ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΟΙ, Β' (1834-1844)

Λευκό βουνάκι πρόβατα κινούμενο βελάζει
και μες στη θάλασσα βαθιά ξαναπετιέται πάλι,
π' ολονυχτίς εσύσμιξε με τ' ουρανού τα κάλλη.
Και μες στης λίμνης τα νερά, όπ' έφθασε μ' ασπούδα,
έπαιξε με τον ίσκιο της γαλάζια πεταλούδα,
που ευώδισε τον ύπνο της μέσα στον άγριο κρίνο·

(Απ. 1, 217.2.3-8)

Λευκό βουνάκι πρόβατα κινιέται και βελάζει
και μες στη θάλασσα λευκό κι ανέγγιαο βγαίνει πάλι
κι απείραχτο κι ολόλευκο βγαίνει στο πέλαο πάλι,
και μες στη θάλασσα βαθιά ξαναπετιέται πάλι,
π' ολονυχτίς εσύσμιξε με τ' ουρανού τα κάλλη.

(ΑΕ 406 Β14^α-16^β)

Καιρού σεισμού χάσμα βαθύ σχίζει τον τοίχο πέρα
και βγαίνουν άνθια πλουμιστά και τρέμουν στον αέρα.
Μαγιού μύρ<ι>’ άνθη που καλούν χρυσό μελισσολοί
άσπρα γαλάζια κόκκινα και κρύβουνε τη χλόη.

(ΑΕ 437 Α10/12-14, 422 Β1-4)

Χιλιάδες ήχοι αμέτρητοι πολύ βαθιά στη χτίση
η ανατολή τ’ αρχίναγε κι ετέλειωνέ το η δύση
κάποι από την ανατολή, από τη δύση κάποι·
κάθ’ ήχος είχε και χαρά, κάθε χαρά κι αγάπη.

(ΑΕ 422 Β5-8)

Τρίσβαθο εκρυφανάβρυξε κι εγιόμοξε τη χτίση.

(ΑΕ 422 Γ13^α)

Αχ, γιατί μού ’ρθ’ ο νιος μπροστά με τη γλυκιά θωριά του
κι έπαιξε με το φως του ηλιού κι αυτός με τα μαλλιά του

(ΑΕ 472 Α27-28)

2.1.7. ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΟΙ, Γ’ (1844-)

Λευκό βουνάκι πρόβατα που σειέται και βελάζει,
και μες στις λίμνης τα νερά στρωτά γλυκά καθάρια
έπαιξε με τον ίσκιο της γαλάζια πεταλούδα
που ευώδισε τον ύπνο της μέσα στον άγριο κρίνο.

(ΑΕ 442.1-4, 455.1-3)

Νερά καθάρια και γλυκά, νερά χαριτωμένα
χύνονται μες στην άβυσσο τη μοσκοβολισμένη
και χαίρονται το μόσκο της και δίνουν τη δροσιά τους,
και απλώνοντας εδώ κι εκεί τα πλούτια της πηγής τους
τρέχουν εδώ, τρέχουν εκεί και κάνουν σαν αηδόνια.

(ΑΕ 462.20-24)

Νεράκι π' αηδονολαλείς και ρες με σπούδα στ' άνθη,
σου δίνουνε το μόσκο τους για τη δροσιά π' αφήνεις.

(ΑΕ 457 B4-5)

Εις τ' ουρανού την πλατωσιά, και στο κρυφό του βάτου
ανάκουστοι κιλαϊδισμοί και λιποθυμισμένοι.
Νερά καθάρια και γλυκά, νερά χαριτωμένα
χύνονται
και παίρνουνε το μόσκο τους κι αφήνουν τη δροσιά τους
μ' όλα τα πλουσιοπάροχα καλά της νερομάνας,
τρέχουν εδώ, τρέχουν εκεί και κάνουν σαν αηδόνια.
Αλλά στις λίμνης το νερό π' ακίνητό 'ναι κι άσπρο
ακίνητ' όπου κι αν ιδείς και κάτασπρ' ως τον πάτο
με μικρόν ίσκιον έπαιξε χρυσή πεταλουνδούλα
που 'χε 'βωδίσει τς ύπνους της μέσα στον άγριο κρίνο.

(ΑΕ 463.5-14, 467 B7-17)

κοιτά τη Γη, τον Ουρανό και κλει σφιχτά τς αγκάλες
κοιτά τη Γη, τον Ουρανό και κλει γλυκά τς αγκάλες

(ΑΕ 457 B6, 6^α)

Δέν' αλαφρά στον ουρανό τη γη <με το χορό του>
τα μάτια χύνουν έρωτα κατά τον άνου κόσμο
οπού τον εγλυκόδενε στη γη με το χορό του
<και στη> θωριά του είν' όμορφο το φως και μαγεμένο.

(ΑΕ 468 A1-4)

21.8. ΑΓΝΩΣΤΩΝ ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ (1844-)

Πολλές φορές σ' αγκάλιασα
πολλές με την αγάπη μου και με το πέταμά μου.

(ΑΕ 441.11-12 = Απ. 1, 264.2)

2.1.9. Ο ΠΟΡΦΥΡΑΣ (1847-1849)

- Και χίλι' αστέρια στο λουτρό με μέ να κολυμπούνε*
– *Χίλι' άστρα στο λουτρό με μέ, κι εγώ, κι εγώ μ' εκείνα!*
– *Χιλιάδες άστρα στο λουτρό μ' εμέ να στείλ' η νύχτα!*
– *Να ρίξει στο λουτρό με μέ χίλιες χιλιάδες άστρα.*

(ΑΕ 501.14-17)

*Κοντά 'ναι το χρυσόφτερο και κατά 'δώ γυρμένο,
π' άφησε ξάφνου το κλαδί για τον γιαλού την πέτρα,
και κει γρικά της θάλασσας και τ' ουρανού τα κάλλη,
και κει τραβά τον ήχο του μ' όλα τα μάγια πόχει.
Γλυκά 'δεσε τη θάλασσα και την ερμιά του βράχου,
κι α δεν είν' ώρα για τ' αστρί θε να συρθεί και νά 'βγει.*

*Πουλί, πουλάκι που σκορπάς το θαύμα της φωνής σου,
ευτυχισμός α δέν είναι το θαύμα της φωνής σου
καλό στη γη δεν άνθισε, στον Ουρανό κανένα.
Αλλ' αχ! να δώσω πλέξιμο και να 'μαι και φθασμένος,
ακόμ' αφρέ μου να βαστάς και να 'μαι γυρισμένος
με δυο φιλιά της μάνας μου, με φούχτα γη της γης μ<ου>*

(ΑΕ 504.1-12)

*Μακριά 'ναι το χρυσόφτερο και κατά 'δώ γυρμένο
π' άφησε ξάφνου το κλαδί για τον γιαλού την πέτρα
παντού νιος κόσμος ομορφιάς χαράς και καλοσύνης
αλλ' αχ!*

*Κοντά 'ναι το χρυσόφτερο και κατά 'δώ γυρμένο
π' άφησε ξάφνου το κλαδί για τον γιαλού την πέτρα.
Πουλί μη δέν είναι τση γης τα μάγια τση φωνής σου;
Γλυκά 'δεσαν τη θάλασσα και την ερμιά του βράχου,
και πρέπει νά 'βγει πάρωρα τ' αστρί στην ομορφιά του.
Νιος κόσμος όμορφος παντού χαράς και καλοσύνης*

αλλ' αχ! να δώσω την πλεξιά και να 'μαι και φτασμένος·
ακόμ', αφρέ μου, να βαστάς και να 'μαι γυρισμένος
με δυο φιλιά της μάνας μου, με φούχτα γη της γης μου.

(ΑΕ 508.1-13, 507.1-6)

Της φύσης από τς όμορφες και δυνατές αγκάλες
οπού τον εγλυκόσφιγγε και του γλυκομιλούσε
ελεύτερος μ' όλες τες δυνάμεις του
εφτύς το λευκό γυμνό κορμί κι ενώνει
την τέχνη του κολυμπισμού και την ορμή της μάχης.

(ΑΕ 502 Α10-14)

Κι η φύσις όλη τού γελά και γένεται δική του·
ελπίδα τον αγκάλιασες και του κρυφομιλούσες,
και του σφιχτόδεσες το νου μ' όλα τα μάγια πόχεις.
Νιος κόσμος δόξας και χαράς ανθίζει στην ψυχή του

.....
Κοντά του 'ναι στο νιον ομπρός ο τίγρης του πελάγου.
Αλλ' όπως έσκισ' εύκολα βαθιά νερά κι εβγήκε
έτσι κι ο νιος

της φύσης από τς όμορφες και δυνατές αγκάλες,
κι εφτύς ξυπνά στ' ελέφτερο γυμνό κορμί π' αστράφτει,
την τέχνην του κολυμπιστή, μ' αυτήν του πολεμάρχου.

(ΑΕ 502 Α15-18/24-27)

Πώς κάνει τ' όμορφο πουλί που 'ν' κατά 'δώ γυρμένο,
κι άφησε ξάφνου το κλαδί για του γιαλού την πέτρα.
Πουλί μη δεν είναι τζη γης τα μάγια τζη φωνής σου;
Γλυκά 'δεσες τη θάλασσα και την ερμιά του βράχου,
κι έπρεπε νά 'βγει πάρωρα τ' αστρί στην ομορφιά του.
Νιος κόσμος με τριγύρισε χαράς και καλοσύνης.

(ΑΕ 507.12-17)

Στον νιο κολυμπιστή έστειλε το πουλάκι τα τραγούδια του
από το βράχο, τα φλιφλίσματά του το πεντακάθαρο κύμα, ο
ουρανός τα κάλλη του κι ενώ η φύση όλη τού χαμογελά κα
γίνεται δική του . . .

(ΑΕ 559.13-16

μτφρ. Α. Πολίτης: Άπ. 2π, 118.12-15

2.1.10. L'USIGNOLO E LO SPARVIERE (1853-54)
(Το Αηδόνι και το Γεράκι)

Άπ' τις γλυκές μυστικές πηγές της φύσης ξεχυνόταν έν
πράο πνεύμα κι έσμιγε μ' έν' άλλο όμοια πράο μέσα στ
στήθος μου. Και τούτο πάλι αναλιγωνόταν σε τραγούδι, ό
πως και τα φύλλα του φιλόξενου δέντρου, όπως και τ' αστέ
ρια που λάμπαν από πάνω.

(ΑΕ 555.3-5

μτφρ. Α. Πολίτης: Άπ. 2π, 118.12-15

2.2. ΤΟ ΟΜΟΟΥΣΙΟ ΑΝΘΡΩΠΟΥ-ΦΥΣΗΣ-ΘΕΙΟΥ, ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΚΟΙΝΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΑΛΛΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΓΑΘΟΥ

2.2.1. ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ (± 1818)

*Άκου έν' όνειρο, ψυχή μου,
και της ομορφιάς θεά
μου εφαινότουν οπώς ήμουν
μετ' εσένα μία νυχτιά.*

.....
*Εγώ τσόλεα: Πέστε, αστέρια,
είν' κανέν' από τ' εσάς,
που να λάμπει από 'κεί απάνου
σαν τα μάτια της κυράς;*

*Πέστε αν είδετε ποτέ σας
σ' άλλη τέτοια ωραία μαλλιά,
τέτοιο χέρι, τέτοιο πόδι,
τέτοια αγγελική θωριά;*

*Τέτοιο σώμα ωραίον οπ' όποιος
το κοιτάζει ευθύς ρωτά:
Αν είν' άγγελος εκείνος,
πώς δεν έχει τα φτερά;*

Ό,τι είπα αυτά τα λόγια,
μου εφανήκανε ομπρός
άλλες κόρες στολισμένες
με του φεγγαριού το φως.

.....
(Απ. 1, 51.1-4, 9-20, 52.1-4)

2.2.2. Η ΑΓΝΩΡΙΣΤΗ (1821-1822)

Τώρα που τούτη
η κόρη φαίνεται
το χόρτο γένεται
άνθι απαλό.

Κι ευθύς ανοίγει
τα ωραία του κάλλη
και το κεφάλι
συχνοκουνεί

κι ερωτεμένο
να μην το αφήσει,
να το πατήσει
παρακαλεί.

Κόκκινα κι όμορφα
έχει τα χείλα,
ωσάν τα φύλλα
της ροδαριάς

Όταν χαράζει
και η ανγούλα
λεπτή βροχούλα
στέρνει δροσιάς.

Και των μαλλιών της
τ' ωραίο πλήθος
πάνου στο στήθος
λάμπει ξανθό

έχουν τα μάτια της
οπού γελούνε
το χρώμα που 'ναι
στον ουρανό.

Ποια είναι τούτη
που κατεβαίνει
ασπροεντυμένη
οχ το βουνό;

(Απ. 1, 63.5-16, 64.1-16)

2.2.3. ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ (1823)

Α! το φως που σε στολίζει,
σαν ηλίου φεγγοβολή,
και μακρόθεν σπινθηρίζει,
δεν είναι, όχι, από τη γη·

Λάμπριν έχει όλη φλογώδη
χείλος, μέτωπο, οφθαλμός·
φως το χέρι, φως το πόδι,
κι όλα γύρω σου είναι φως.

(Απ. 1, 86-87.94-95)

2.2.4. ΕΙΣ ΜΟΝΑΧΗΝ (1829)

Από τον θρόνο τ' Απλαστου
οι αγγέλοι εκατεβήκαν,
και μες στον μοσχολίβανον
το σύγνεφον εμπήκαν,
να ιδούν που το κοράσιο
κινάει στην εκκλησιά.

Χριστός ανέστη εψάλλανε
με τα χρυσά τους χείλη,
Χριστός ανέστη εκάνανε
κι αστράφτανε σαν ήλιοι
και λόγια ετραγουδούσανε
εγκάρδια και θερμά.

Χαίρε, αδελφή! Μ' αρέσουνε
της όψης σου οι χλωμάδες·
εις τα περίσσια ανάμεσα
κεριά και στες λαμπάδες
κάλλιο από ρόδα πιάνουνε
της Νύμφης του Χριστού.

.....
Ο κόσμος ερωτεύτηκε
στα μάτια, στη φωνή σου,
τα μελετάει συχνότατα,
κι η αγγελική ψυχή σου
φωνή και μάτια εγύρισε
κατά τον Ουρανό.

.....
Ευτυχισμένο λείψανο,
θέλει σου δώσει πάλι
τον αρραβώνα ο ίδιος
οπού σου πήρε αγάλι
την ώρα που απομείνανε
τα στήθια σου νεκρά.

(Απ. 1, 145.1-18, 146.19-24, 148.1-6)

22.5. ΝΕΚΡΙΚΗ ΩΔΗ (1829)

Το δώμα τ' ολομόναχο
βροντούσε από τραγούδια·
στα χέρια και στο μέτωπο
ετρέμαν τα λουλούδια
της κορασιάς οπ' έλαμπε
σαν τ' άστρο της αυγής.

Είναι αλαφρό το χόμα σου
σαν της ελιάς το φύλλο,
σαν της δροσιάς το στάλαμα·
μη σου βαρύνει αν χείλο
ανθρώπου δώσει φίλημα
στην πέτρα που κρατείς.

(Απ. 1, 144.1-12)

Ομπρός γελάει 'πον σ' έβαλε
τέτοια λαλιά στο στόμα
κι ο κόσμος οπού ετίμησε
πατώντας του το χώμα
αναγαλλιάζει η σπίθα του,
και κατά σέ πηδά.

(ΑΕ 310 Γ1-6)

22.6. Η ΦΑΡΜΑΚΩΜΕΝΗ ΣΤΟΝ ΑΔΗ (1833)

Έκοιτούσανε τα χέρια και το μέτωπο της νιας
οπού ετρέμαν τα λουλούδια τα λαμπρά της παρθενιάς

(ΑΕ 384 Β10-11)

22.7. ΚΡΗΤΙΚΟΣ (1833-34)

Κι ανεί τς αγκάλες μ' έρωτα και με ταπεινοσύνη,
κι έδειξε πάσαν ομορφιά και πάσαν καλοσύνη.
Τότε από φως μεσημερνό η νύχτα πλημμυρίζει,
κι η χτίσις έγινε ναός που ολούθε λαμπυρίζει.

(Απ. 1, 200.21.5-8)

Και σήκωνε τα χέρια της π' αστράφτανε σαν κρίνοι
κι έδειχνε πάσαν ομορφιά και πάσαν καλοσύνη.

(ΑΕ 372 Β20-21)

Μην ιδετε την ηγαπώ την ομορφιά την πρώτη
ο ήλιος οπού εσβήστηκε στα μάτια της αστράφτει
και του μαγιάπριλου η πνοή μοσκοβολά σε δαύτη.

(ΑΕ 357 Α5-7)

– Μην ιδετε την Ομορφιά που την κοιλάδα αγιάζει;
(ΑΕ 358 Α20)

τρέμουν οι ανθοί στο μέτωπο που 'ναι σαν άστρο νέο.
(ΑΕ 355 Α6)

Βάρει, καλή μου σάλπιγγα και τα σεμνά της κάλλη
και οι ομορφιές οι δροσερές να ξανανθίσουν πάλι
.....
Είδετε την αγάπη μου στους δρόμους όπου πάτε;
Έτσι να ιδείτε το καλό καθώς απεθυμάτε.
Ο ήλιος όπου εσβήστηκε στα μάτια της †πηγάζει†
έχει τους μόσκους του Μαγιού και την κοιλάδα αγιάζει.
(ΑΕ 357 Β7-8, 11-14)

2.2.8. ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΟΙ, Β' (1834-1844)

Φωνή 'πε: «Ο δρόμος σου γλυκός και μοσχοβολισμένος
στην κεφαλή σου κρέμεται ο ήλιος μαγεμένος·
παλικάρα και μορφονιέ, γεια σου, Καλέ, χαρά σου!
Άκου! νησιά, στεριές της γης, εμάθαν τ' όνομά σου.»
Τούτος, αχ! πού 'ν' ο δοξαστός κι η θεϊκιά θωριά του;
Η αγκάλη μ' έτρεμ' ανοιχτή κατά τα γόνατά του.
(Απ. 1, 222-223.5-10 = ΑΕ 415 Γ1-6)

Περβόλι ο δρόμος που πατείς κι ο ήλιος μαγεμένος.
(ΑΕ 420 Β9)

στην κόλαση νά 'θελ' εμβεί, κι έλιωσ' η κόλασ' ίσως
(ΑΕ 380 Α15)

οι ήρωες είναι ενωμένοι και, μέσα τους, λόγια λένε

για την αιωνιότητα, που μόλις τα χωράει
στα μάτια και στο πρόσωπο φαίνοντ' οι στοχασμοί τους·
τους λέει μεγάλα και πολλά η τριόβαθη ψυχή τους.
Αγάπη κι έρωτας καλού τα σπλάχνα τους τινάζουν·
τα σπλάχνα τους κι η θάλασσα ποτέ δεν ησυχάζουν·
Γλυκιά κι ελεύθερ' η ψυχή σα να 'τανε βγαλμένη
κι υψώνουν με χαμόγελο την όψη τη φθαρμένη.

(Απ. 1, 228.9.4-9)

Το μάτι μου έτρεχε ρονιά κι ομπρός του δεν εθώρα
κι έχασα αυτό το θεϊκό πρόσωπο για πολλήώρα,
π' άστραψε γέλιο αθάνατο, παιγνίδι της χαράς του,
στο φως της καλοσύνης του, στο φως της ομορφιάς του.

(ΑΕ 444.1-2/4-5 = Άπ. 1, 231.14.1-4)

και ελεύτερο . . . πανώριο σαν εσένα
δεν είναι πράμα εδώ στη γη, στον ουρανό κανένα.

(ΑΕ 413 Ε7-8)

Η όψη ομπρός μου φαίνεται και μες στη θάλασσα όχι,
όμορφη ως είναι τ' όνειρο μ' όλα τα μάγια πόχει.

(ΑΕ 422 Γ1-2^α = Άπ. 1, 233.25.1-2)

Νιος κόσμος δόξας και χαράς μέσα στα στήθια μ' κλείνει
κι έδειξεν πάσαν ομορφιά και πάσα καλοσύνη.

(ΑΕ 427.19-20)

Χρυσοπηγή το στόμα σου
ψυχή χωράς παράδεισο
π' έβαλες την αγάπη σου στον ουρανό με τ' άστρα

(ΑΕ 437 Γ6-9)

Οι αγγέλοι την εγύρευαν ν' ακούσουν τη μιλιά της
κι έπαιξε με το φως του ηλιού κι αυτός με τα μαλλιά της

(ΑΕ 437 Δ2-3)

Ο γιος σου κρίνος με δροσιά φεγγαροστολισμένος
(ΑΕ 422 Α44)

*Μ' όλο που τότε' ασάλευτος στο νου μ' ο νιος εστήθη,
κι είχε τον ήλιο πρόσωπο και το φεγγάρι στήθη.*
(ΑΕ 477.15-16 = Απ. 1, 231.16)

*τς ευκές της γης και τ' ουρανού
έμορφος σαν ανγερινός και σαν αποσπερίτης*
(ΑΕ 397 Β5-6)

2.2.9. ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΟΙ, Γ' (1844-)

*Κι ο ουρανός καμάρωνε, κι η γη χεροκροτούσε·
κάθε φωνή κινούμενη κατά το φως μιλούσε,
κι εσκόρπα τα τρισεύγενα λουλούδια της αγάπης:
«Όμορφη, πλούσια, κι άπαρτη, και σεβαστή, κι αγία!»*
(Απ. 1, 241.4.7-10)

2.2.10. ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ, ΣΤ' (1844-)

*Και τ' άστρα μ' όλο τους το φως κοιτούν μ' ερωτεμένα·
και ρόδο μέσα μου πολύ, κρίνος πολύς ανθίζει.*
(Απ. 1, 263.1.3-4 = ΑΕ 443.14)

2.2.11. ΕΙΣ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΑΙΜΙΛΙΑΣ ΡΟΔΟΣΤΑΜΟ (1848)

.....
οπ' άνθισεν ο τρίτος σου θεοτικός Απρίλης,

με την ψυχή τρεμάμενη μες στη χαρά του πόθου
αχ! σ' έσταινα βασίλισσα στις γης τες ευτυχίες,
ενώ όλες τες δοκίμαζα κοιτώντας τη θωριά σου,
πέφτω στο χώμα και θαρρώ πως δε θα σε βαρύνει,
παρθέν' από τα χείλη μου κι από τα γόνατά μου.

(ΑΕ 513.1-4/17-21)

Οπού 'ναι πάντ' αμόλυντος και πάντ' αναπνευζόμενος
μεγάλος κόσμος, ηθικός, αγγελικά πλασμένος.

(ΑΕ 513.11-12)

2.2.12. ΠΟΡΦΥΡΑΣ (1847-1849)

Απομεινάρι θαυμαστό ερμιάς και μεγαλείου,
όμορφε ξένε και καλέ και στον ανθό της νιότης,
– της νιότης λουλουδάκι
άμε και δέξου στο γιαλό του δυνατού την κλάψα
.....
βγαίνει το ρόδο θαυμαστό, πρώτη χαρά του ήλιου,
ναι πρώτη αλλ' όμως δεύτερη από το πρόσωπό σου!

(ΑΕ 511.3-5, 7-8)

νιος κόσμος δόξας και χαράς ανθίζει στην ψυχή του.

(ΑΕ 502 Α18)

θεοτικό τριαντάφυλλο στην κόλαση πεσμένο.

(ΑΕ 508 Α17)

Η Κόλαση πάντ' άγρυπνη σού στήθηκε τριγύρου·
αλλά δεν έχει δύναμη πάρεξ μακριά και πέρα,

μακριά 'πό την Παράδεισο, και συ σ' εσέ 'χεις μέρος'
μέσα στα στήθια σου τ' ακούς, Καλέ, να λαχταρίζεις

(Απ. 1, 251.1.1-4 = ΑΕ 501.5-8)

Βγαίνει το ρόδο θαυμαστό, πρώτη χαρά του ήλιου,
ναι, πρώτη αλλ' όμως δεύτερη από το πρόσωπό σου!

(ΑΕ 511.7-8)

Κι ανάμεσα σε χίλιους κιντύνους όρθιο και ξυπνητό υψώ-
νεται προς τα ουράνια το πρόσωπό του, πιο όμορφο από ε-
κείνα.

(Απ. 2, 234.1.4-5 = Απ. 2π, 117.1.5-6)

2.2.13. ΕΙΣ ΦΡΑΓΚΙΣΚΑ ΦΡΑΙΖΕΡ (1849)

Μικρός προφήτης έριξε σε κορασιά τα μάτια,
και στους κρυφούς του λογισμούς χαρά γιομάτων είπε:
«Κι αν για τα πόδια σου, Καλή, κι αν για την κεφαλή σου
κρίνους ο ήλιος έβγανε, χρυσό στεφάν' ο ήλιος,
πράμα φτωχό θέλ' ήτανε για της ψυχής το πλούτος
όμορφος κόσμος ηθικός, αγγελικά πλασμένος.»

(ΑΕ 504.13-18)

2.2.14. CARMEN SECULARE (1849)

Όξω ανεβοκατέβαινε το στήθος, αλλά μέσα
ανθίζει με τους κρίνους του παρθενικός ο κόσμος.

(Απ. 1, 262.1.1-2. = ΑΕ 515 Α5-6)

Στο δέντρο κάτον δέησιν έκαμ' η βοσκοπούλα
τ' άστρα γοργά τη δέχτηκαν καθώς η γη τον ήλιο.
Τα Σεραφείμ εγνώρισαν το βάθος της αγάπης,
κι ολόκληρ' η Παράδεισο διπλή Παράδεισό 'ναι.
Ποιος είχε πει που σου 'μελλε, πέτρα, να βγάλεις ρόδο;

(Απ. 1, 263.3.11-15)

Τα λόγια της ανθίζανε κι είχαν δροσιά και φλόγα.

Αλλά πού τώρα βρίσκονται τα κατάσπρα ποδάρια;
Πού 'ναι το στήθος τ' όμορφο που τέτοιους κόσμους έχει;
Στ' αμπέλ' η κόρη κάθεται και παίζει με τ' αρνί της.

(ΑΕ 516.1-5)

2.2.15. ΕΙΣ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ ΑΓΓΛΙΔΑΣ (1850)

2.

ΕΝΑ ΠΝΕΥΜΑ

Αθάνατε Φύλακα, οπού ο ουρανός κι η θάλασσα σε βλέ-
πουν και μένεις σιμά
της όμορφης βασίλισσας της αποκοιμισμένης,
άφησέ με να κλείσω μέσα στα χέρια της το στεφάνι της κε-
φαλής μου, για να δοκιμάσει αυτή, όταν ξυπνήσει, όση χαρά
εγώ αισθάνθηκα κοιτάζοντάς την.

ΑΛΛΟ ΠΝΕΥΜΑ

Περίσσια γλυκομίλητο νέο πνεύμα της θαλάσσης,
τ' όμορφο πλάσμα δεν είναι στον ύπνο βυθισμένο.

(Απ. 1, 150.2)

2.2.16. Η ΣΑΠΦΩ (1844)

Αλλ' από τους σιμοτινούς και μακρισμένους
ουρανούς, τ' άστρα όλα, σ' όλη τους τη χάρη,
έβλεπαν στην γη πάλι να προβαίνει η θεία
δυστυχισμένη ψάλτρα· κι απ' αυτούς τους κόσμους,
κι απ' όλον τον αιθέρα, γέλιο βρέχει αγάπης
ανεκδιήγητης προς το συλλογισμένο
δαφνοστεφάνωτο κεφάλι, και στο στήθος
τ' απάρθενο, που η θλίψη εισάκισε, και μόνη
ελπίδα και Θεός τού απόμεινεν ο βράχος.

(Μαρ. Σαγούρου, Άπ. Σολ. 1,
490-491, 11-36' μτφρ. Γ. Καλοσγούρος)

2.2.17. Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΜΑΓΝΑΔΙ (1844)

Όνειρο ζωντανής ζωής στο μυστικό του αιθέρα
μού 'δειξε ατάραχη Μορφή, π' αν κι εφορούσε σκέπη,
έλαμπε σ' όλα θεϊκιά, και στην κορμοστασιά της.
.....

Αλλά η θεά, που τώρα εμπρός μου εστήθη, θα ημπορέσει
ή Κόλαση ή Παράδεισο στα στήθη μου να στήσει,
τι αυτή 'ταν στην ψυχή μου κι είν' σαν στο κορμί η ψυχή μου.
Γνώρισαν την αγνότητα του πόθου μας οι μέρες,
μέρες γεμάτες ήλιο, νύχτες μακριές αγάπης.
Κανείς ποτέ δεν το 'μαθε, κανείς δεν θα το μάθει.
Πηγή 'ταν που 'τρεξε κρυφά δίχως κανέναν ήχο.
Έργα και λόγια, στοχασμοί τρισεύγενοι κι ωραίοι,
μελωδικός ήταν ηχός με της Μορφής συνόμοιος,
και μες στο πλούτος ξάστερο ξαγνάντενες το βάθος,
όπως μες στα βαθιά νερά του καθαρού πελάγου
την πέτρ' ακίνητη θωρείς με χλωρασιά ντυμένη.
Ανάβρυν' απ' αυτήν ζωή κι εκύκλωνέ με μ' όση
δύναμη ζώνει τώρ' αυτήν το χέρι του Θανάτου.

*Εχτύπα μέσα μ' ο ουρανός μ' όσες φωνές κι αν είχε,
 αλλ' ως στο 'γγίσμα της ναός η γη του τάφου εγίνη,
 ο θάνατος, ο θάνατος, καθημερινός του ανθρώπου,
 θαύμα στον κόσμο εφάνηκεν απίστευτο και νέο.
 Θλιμμέν' αχνίσαν για καιρούς των γυναικών τα κάλλη,
 κι έκλαψ' ο άντρας κι αχαμνός σαν τη γυναίκα εφάνη.
 Ίσως τ' άγνωστα κόκαλα τριγύρω της θ' αγιάσουν,
 ίσως σκουλήκια δε θα βγουν, κι αυτή ίσως δε θα λιώσει,
 ίσως και μες στον τάφο της όμορφη θα 'ναι πάντα,
 ίσως και αύριο (αλλαλογώ;) θε νά 'βγει αναστημένη.
 Αλλά γιατί τέτοια λαλώ; Γιατί κι αν έξαφν' όλα
 στα πόδια μου κατέβαιναν της γης τα μεγαλεία,
 την ευτυχιά στα μάτια της μονάχα θα ζητούσα.
 Ξάφνου η Μορφή ξεσκέπασε το πρόσωπο κι εφάνη
 η ποθητή γελούμενη και πολυδοξασμένη.*

(Μαρ. Σιγούρου, Απ. Σολ., 502-503.1-3, 17-39'
 μτφρ. Γ. Καλοσγούρος)

22.18. ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΑΡΑΒΙ (1844-)

Μεγάλη κι όμορφη, ω Τραγουδιστή, η ψυχή του ανθρώπου

(Απ. 2, 208.20 = Απ. 2π, 98.20'
 μτφρ. Α. Πολίτης)

2.3. Η ΜΥΣΤΗΡΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ ΚΑΙ Η ΘΕΙΑ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ

2.3.1. ΛΑΜΠΡΟΣ (1824-26)

*Στην κορυφή της θάλασσας πατώντας
στέκει, και δε συγχύζει τα νερά της,
που στα βάθη τους μέσα ολόστρωτα όντας
δεν έδειχναν το θείον ανάστημά της.
Δίχως αύρα να πνέει, φεγγοβολώντας
η αναλαμπή του φεγγαριού κοντά της
συχνότρεμε, σα να 'χε επιθυμήσει
τα ποδάρια τα θεία να της φιλήσει.*

(Απ. 1, 196.32.1-8)

*Κι από το κύμα το γαλάζιο βγαίνει
στο γλυκό φως του φεγγαριού ντυμένη.*

(ΑΕ 30.30-31)

2.3.2. ΚΡΗΤΙΚΟΣ (1833-34)

*Κι η θάλασσα, που σκίρτησε σαν το χοχλό που βράζει,
ησύχασε και έγινε όλο ησυχία και πάστρα,
σαν περιβόλι ευώδισε κι εδέχτηκε όλα τ' άστρα·
κάτι κρυφό μυστήριο εστένεψε τη φύση,*

κάθε ομορφιά να στολιστεί και το θυμό ν' αφήσει.
Δεν είν' πνοή στον ουρανό, στη θάλασσα, φυσώντας
ούτε όσο κάνει στον ανθό η μέλισσα περνώντας,
όμως κοντά στην κορασιά, που μ' έσφιξε κι εχάρη,
εσειώτουν τ' ολοστρόγγυλο και λαγαρό φεγγάρι
και ξετυλίζει ογλήγορα κάτι που εκείθε βγαίνει,
κι ομπρός μου ιδού που βρέθηκε μία φεγγαροντυμένη.
Έτρεμε το δροσάτο φως στη θεϊκιά θωριά της,
στα μάτια της τα ολόμαυρα και στα χρυσά μαλλιά της.
Εκοίταξε τ' αστέρια, κι εκείνα αναγαλλιάσαν,
και την αχτινοβόλησαν και δεν την εσκεπάσαν·
κι από το πέλαο, που πατεί χωρίς να το σουφρώνει,
κυπαρισσένιο ανάερα τ' ανάστημα σηκώνει,
κι ανεί τς αγκάλες μ' έρωτα και με ταπεινοσύνη,
κι έδειξε πάσαν ομορφιά και πάσαν καλοσύνη.
Τότε από φως μεσημερνό η νύχτα πλημμυρίζει,
κι η χτίσις έγινε ναός που ολούθε λαμπυρίζει.
Τέλος σ' εμέ που βρίσκομουν ομπρός της μες στα ρείθρα,
καταπώς στέκει στο Βοριά η πετροκαλαμήθρα,
όχι στην κόρη, αλλά σ' εμέ την κεφαλή της κλίνει·
την κοίταζα ο βαριόμοιρος, μ' εκοίταζε κι εκείνη.
Έλεγα πως την είχα ιδεί πολύν καιρόν οπίσω,
καν σε ναό ζωγραφιστή με θαυμασμό περίσσο,
κάνει την είχε ερωτικά ποιήσει ο λογισμός μου,
καν τ' όνειρο, όταν μ' έθρεφε το γάλα της μητρός μου·
ήτανε μνήμη παλαιή, γλυκιά κι αστοχισμένη,
που ομπρός μου τώρα μ' όλη της τη δύναμη προβαίνει·
σαν το νερό που το θωρεί το μάτι ν' αναβρύζει
ξάφνου οχ τα βάθη του βουνού, κι ο ήλιος το στολίζει.
Βρύση έγινε το μάτι μου κι ομπρός τον δεν εθώρα,
κι έχασα αυτό το θεϊκό πρόσωπο για πολλήώρα,
γιατί άκουγα τα μάτια της μέσα στα σωθικά μου,
που ετρέμαν και δε μ' άφηναν να βγάλω τη μιλιά μου·
όμως αυτοί είναι θεοί, και κατοικούν απ' όπου
βλέπουνε μες στην άβυσσο και στην καρδιά τ' ανθρώπου,
κι ένιωθα πως μου διάβαζε καλύτερα το νου μου

πάρεξ αν ήθελε της πω με θλίψη του χειλιού μου:
.....

Βόηθα, Θεά, το τρυφερό κλωνάρι μόνο να 'χω
σε γκρεμό κρέμουνται βαθύ, κι αυτό βαστώ μονάχο.

(Απ. 1, 198.20.2-14, 200.1-28/37-38

ΑΕ 377 Α30-42, 378 Α1-4

Γης κι ουρανός και θάλασσα φυσηματιά δε βγάνει.
Να 'ν' αρκετή να λυγιστεί ή ρό<δο> ή τουλουπάνι
και στον μικρόν αέρα
που βγάνει το μικρό πουλί περνώντας πέρα
αλλά το φως του φεγγαριού σα να φυσούσε ανέμι
στρογγυλό, μέγα, λαγαρό κοντά στην κόρη τρέμει.

Ό,τ' έλεα τι μυστήριο εστένεψε τη φύση
την αγριάδα να γδυθεί κι όλο ομορφιές να χύσει

Και μια μορφή μού φάνηκε π' από το πέλαο βγαίνει
κι ομπρός μου σταίνεται στο φως του φεγγαριού ντυμένη.

(ΑΕ 354 Β38-43/25-26/30-31

Δε βγάνει πέλαο κι ουρανός παραμικρό τ' ανέμι
όμως το φως του φεγγαριού κοντά στην κόρη τρέμει.
Σε κάτι που δεν ένιωσα γύρου περνάει και μένει
κι ομπρός μου ολόρθη βρίσκεται μια φεγγαροντυμένη.

Όμως το φως του φεγγαριού κοντά στην κόρη αυξάνει
ανακατώνεται κι ιδού μια φεγγαροντυμένη
γη κι ουρανός και πέλαο καμιάς λογής αγέρα
μήτε όσο κάνει στον ανθό πουλί περνώντας πέρα.

Κι κοιτάζε τον Ουρανό σα νά 'τανε δικός της.
Το λαμπρό φόρεμα έτρεμε στη θεϊκή θωριά της
στα μάτια της τα ολόμαυρα και στα χρυσά μαλλιά της.
Και τέλος πάντων κατά μέ την κεφαλή της κλίνει
την κοιτάζα ο βαριόμοιρος μ' κοιτάζε κι εκείνη.

Τρέμει το λαμπρό φόρεμα στη θεϊκιά θωριά της
που κοιτάζε τα Ουράνια σα νά 'τανε δικά της.
Ήθελα κάτι να της πω κι εχάθηκε η λαλιά μου
τα χείλη μου ετρέμανε κι όλα τα σωθικά μου
το μάτι δάκρυα εγιόμισε κι ομπρός του δεν εθώρα
κι έχασα αυτό τ' αγγελικό πρόσωπο για πολλήώρα.

(ΑΕ 356 Α 5-8/15-18/31-41)

στέκει στο πέλαο σαν αφρός χωρίς να το συγχύζει
κρίνος το ανάστημα που ομπρός στην Παναγιά μυρίζει
το λαμπρό φόρεμ' έτρεμε στη θαυμαστή θωριά της
κι κοιτάζε τα Ουράνια σα νά 'τανε δικά της
για μια στιγμή τα κοίταξε κι αυτά [χαμογελάσαν]
και την αχτινοβόλησαν και δεν την εσκεπάσαν
και τέλος πάντων κατ' εμέ την κεφαλή της κλίνει
[την κοίταζα ο βαριόμοιρος], με κοίταζε κι εκείνη
έλεγα πως την είχα ιδεί πολύν καιρόν οπίσω
αλλά δεν ήξερα το πού, το πότε να ερευνήσω
καν σε ναόν, ζωγραφιστή, καν ο λογισμός μου
καν στ' όνειρο όταν μ' έθρεφε το γάλα της μητρός μου
αγρίκησα τα μάτια της μέσα στα σωθικά μου
οπ' άρχισαν να τρέμουνε [δεν ήυρα] τη λαλιά μου
το μάτι μου έτρεξε ρονιά κι ομπρός του δεν εθώρα
κι έχασα εκείνο το γλυκό πρόσωπο για πολλήώρα
όμως εκαταλάβαινα πως μ' έβλεπε στο νου μου
καλύτερα από να θε πω με θλίψη του χειλιού μου

.....
βλέπετε μες στην άβυσσο, και στην καρδιά τ' ανθρώπου
[εδάκρυσε η καλή] θεά στον πόνο της ψυχής μου
και [κάτι κίνημ' έκαμε που μοιάζει] της καλής μου
κι εχάθηκε και μ' έσταξε τον δάκρυον της ραντίδα
στο χέρι [π' όσπρωξα σ' αυτή μόλις εγώ την είδα].

(ΑΕ 359 Β1-18, 25-30)

233. ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΟΙ Β' (1834-44)

Γιά κοιτά κει χάσμα σεισμού βαθιά στον τοίχο πέρα
και βγαίνουν άνθια πλουμιστά και τρέμουν στον αέρα
λούλουδα μύρια που καλούν χρυσό μελισσολόι
άσπρα γαλάζια, κόκκινα και κρύβουνε τη χλόη.
Χιλιάδες ήχοι αμέτρητοι πολύ βαθιά στη χτίση
η ανατολή τ' αρχίναγε κι ετέλειωνέ το η δύση
κάποι από την ανατολή κι από τη δύση κάποι
καθ' ήχος είχε και χαρά, κάθε χαρά κι αγάπη.

Καλή 'ναι η μαύρη πέτρα της και το ξερό χορτάρι.

Χρυσ' όνειρο ηθέλησε το πέλαγο ν' αφήσει
το πέλαγο που επάτουνε χωρίς να το συγχύσει

.....
Για να μου ξεμυστηρευθεί τα αινίγματα τα θεία.

Η όψη ομπρός μου φαίνεται και μες στη θάλασσ' όχι
όμορφη ως είναι τ' όνειρο μ' όλα τα μάγια πόχει.
Το μάτι μου έτρεχε ρονιά κι ομπρός του δεν εθώρα
κι έχασα αυτό το θεϊκό πρόσωπο για πολλήώρα,
π' άστραψε γέλιο αθάνατο, παιχνίδι της χαράς του
στο φως της καλοσύνης του στο φως της ομορφιάς του.

Κι επότισέ μου την ψυχή που εχόρτασεν αμέσως

Κι έφυγε το χρυσό 'νειρο ως φεύγουν όλα τ' άλλα.

.....
Καιρού σεισμού χάσμα βαθύ σχίζει τον τοίχο πέρα
και βγαίνουν άνθια πλουμιστά και τρέμουν στον αέρα.
Μαγιού μύρι' άνθη που καλούν χρυσό μελισσολόι
άσπρα γαλάζια κόκκινα και κρύβουνε τη χλόη.
πλάνεμα ανάβρυζε κρυφά κι επότιζε τη χτίση
η ανατολή τ' αρχίναγε κι ετέλειωνέ το η δύση
εκρυφανάβρυζε βαθιά κι εγ<ι>όμοζε η χτίση.
τρίσβαθο εκρυφανάβρυζε κι εγιόμοζε τη χτίση.

Εγώ δεν ήξερα το πού, το πότε να 'ρευνήσω
την είχα βέβαια ξαναϊδέι πολύν καιρόν οπίσω.
Καν σ' εκκλησιά ζωγραφιστή καν ο λογισμός μου
καν τ' όνειρο όταν μ' έθρεφε το γάλα της μητρός μου.

(«Το Χρυσόνειρο», έκδ. Ε.Γ. Καψωμένος,
περ. Πόρφυρας, 81-82 (1997): 471-72 =
ΑΕ 422 Β1-8/Γ4/419 Α19-20/422 Γ5/Γ1-2/
444.1-2.4-5/Γ6437 Α10-13/422 Γ13^π/422 Γ9-12)

2.3.4. ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΟΙ Γ' (1844-)

Lo spirito terrestre. [= Το πνεύμα της γης.]

Ο έρωτας εχόρεψε μαζί με τον Απρίλη.
Στης έρμης λίμνης τα νερά, ολόστρωτα καθάρια,
με μικρόν ίσκιον άγνωρον έπαιξ' η πεταλούδα
που πέρασεν ευωδικιά νύκτα στον άγριο κρίνο.
- Γιά πες, αλαφροΐσκιωτε, στη λίμνη απόψε τί 'δες;
- Χωρίς παντού γης ουρανός και θάλασσα να πνένε
ουδ' όσο κάν' η μέλισσα κοντά στο λουλουδάκι
στη λίμνη ανακατώθηκε το στρογγυλό φεγγάρι
κι όμορφη βγαίνει κορασιά ντυμένη με το φως του.

(ΑΕ 461.17-25, 455.1-8, 453.4-11/12-14)

Με μικρόν ίσκιον άγνωρον έπαιξ' η πεταλούδα
που 'βώδισε τον ύπνο της μέσα στον άγριο κρίνο.
Αλαφροΐσκιωτε καλέ, γιά πες απόψε τί 'δες.
Νύχτα γιομάτη θαύματα νύχτα σπαρμένη μάγια.
Χωρίς ποσώς γης ουρανός και θάλασσα να πνένε
ουδ' όσο κάν' η μέλισσα κοντά στο λουλουδάκι
στη λίμνη
μονάχο ανακατώθηκε το στρογγυλό φεγγάρι
.....
στη λίμνη σκει κάτι λευκό το στρογγυλό φεγγάρι

κι όμορφη βγαίνει κορασιά ολόλαμπρη στο φως του.
Κι όμορφη βγαίνει κορασιά στημένη με το φως του.
Κι όμορφη βγαίνει κορασιά και θεϊκιά στο φως του.
Και κόρη βγαίνει θεϊκιά και φεγγαροντυμένη.
Στη λίμνη κλει κάτι λευκό διπλώντα το φεγγάρι

Κάτι λευκό κι ατάραχο τυλίζει το φεγγάρι.

Σ' κάτι λευκό κι ατάραχο που ασπρίζει μες στη λίμνη
εσυχνακατωθήκε το στρογγυλό φεγγάρι
και κόρη βγήκε θεϊκιά και φεγγαροντυμένη.

(ΑΕ 467 Α1-17, 18-26)

2.3.5. ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ (1844-)

Ίσως τούτο μού δώσει το κλειδί για όλα τα μυστήρια κι εγώ
θα τα ξεσκεπάσω όλα πέρα για πέρα στη σαστισμένη γη.

(Απ. 2, 236.19,20 = Απ. 2π, 120.19-20)

2.3.6. ΣΑΠΦΩ (1847-1854)

Αχ, πόσο είναι γεμάτη η γη από μυστήρια

(Απ. 2, 215.22 = Απ. 2π, 103.22
μτφρ. Α. Πολίτης)

2.3.7. ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΓΛΥΚΥΤΑΤΟΥ ΗΧΟΥ ΚΡΗΤΙΚΟΣ (1833-34)

Αλλά το πλέξιμ' άργουνε, και μου τ' αποκοιμούσε,
ηχός, γλυκύτατος ηχός, οπού με προβοδούσε.
.....

Λαλούμενο, πουλί, φωνή, δεν είναι να ταιριάζει,

ίσως δε σώζεται στη γη ήχος που να του μοιάζει.
 Δεν είναι λόγια· ήχος λεπτός
 δεν ήθελε τον ξαναπεί ο αντίλαλος κοντά του.
 Αν είν' δεν ήξερα κοντά, αν έρχονται από πέρα
 σαν του Μαϊού τες ευωδιές γιομίζουν τον αέρα,
 γλυκύτατοι, ανεκδιήγητοι
 μόλις είν' έτσι δυνατός ο Έρωτας και ο Χάρος.
 Μ' άδραχνεν όλη την ψυχή, και νά 'μπει δεν ημύρει
 ο ουρανός, κι η θάλασσα, κι η ακρογιαλιά, κι η κόρη
 με άδραχνε και μ' έκανε συχνά ν' αναζητήσω
 τη σάρκα μου να χωρισθώ για να τον ακλουθήσω.
 Έπαψε τέλος . . .

(Απ. 1, 204.22.23-24, 205.43-54)

ηχός που μού 'τανε κοντά κι έλεα πώς βγαίνει πέρα
 και σαν τους μόσκους του Μαγιού γιομίζει τον αέρα.
 Και μ' άδραχνε όλη την ψυχή και νά 'μπει δεν εμύρει
 η θάλασσα, ο ουρανός, η ακρογιαλιά κι η κόρη,
 την άδραχνε και μ' έκανε συχνά ν' αναζητήσω
 τη σάρκα μου να χωριστώ για να τον ακλουθήσω.

(ΑΕ 375 Α26-31)

Πουλί, λαλούμενο, φωνή δεν είναι που να μοιάζει
 ίσως δε σώζεται στη γη πράμα που να του μοιάζει.
 Ηχός γλυκύτατος λεπτός, που μόλις αγρικούσα
 θάλασσα, ουρανό και γη και κόρη ξαστοχούσα.
 Κι εγιόμισε σαν του Μαγιού τους μόσκους τον αέρα
 οπού δεν έβλεπα το ουδέν και πάντα πηαίνα πέρα

(ΑΕ 368 Β1-6)

ηχός λεπτός αμύλητος γιομίζει τον αέρα
 ωσάν τους μόσκους του μαγιού και τρέχει πάντα πέρα
 ηχός που <αδράχνει> την ψυχή και νά 'μπει δεν ημύρει
 η θάλασσα κι ο ουρανός κι ακρογιαλιά κι η κόρη,
 και μ' άδραχν' όλη την ψυχή, πόφτασε να ζητήσει
 να μου χωρίσει το κορμί, για να τον ακλουθήσει.

(ΑΕ 368 Β35-40)